

הכונס פרק ששי בבא קמא

ס.

עין משפט
נר מצוה

נב א מיי פ"ד מהל' מקי
ממון הלכה ז ועין
בהשגות וזמ"מ סמך עשין
סו טו"ש"ע ח"מ סימן תיח
סעיף ט ועין שם בהג"ה
ובנ"י:

ב כר אלפס במקומו ועוד
בכ"ז פ"ב דף קס"ו:
ג ג ד מ"י שם הל' ח
טו"ש"ע שם סעיף ב:

לעני רש"י

פלי"א [פיל"א]. יעה.

מוסף רש"י

סלחא. ע"ס קטנים
דקיס, דה"י וד"י פושע
הוא (דע"ל בב). דמלאכת
מחשבת אסרה תורה.
נסמכה פרשת שבת
למלאכת המשכן בויקרא
והתם מלאכת מחשבת
כתיב (ב"צ"ה ג') שהעושה
אותה מתכוין למלאכה
גמורה אלא שגג בשבת או
סבור שמלאכה זו מותרת
(וב"ח"ס טו). וכע"ז חגיגה
(י' חשכ"ג לעשות זאת
סנהדרין ט"ב). ששכס
ונתמין למלאכה זו ענמה
(ברכות ט"ו).

סלחא. ע"ס דקיס: ניצה. כשאלס
יואל: ליהוי כוונה. דחייב משום
מסייעתו כשהוא מנציח צרכת
דלא אהני איהו: כגון שליח ברוח
היתה הרוח נושטת בחוקה ולא היה
מנציח בן כן ובלתה רוח שאינה מנציח
ולבנתו דמילתא דלא סליק אדעתא
הוא. אבל זורה לענין שבת סגי לה
ברוח מנציח ולהכי איכיון: זמרה
זמורי. לשון אישתא זמירתא
(שבת דף סז). חמימות. כלומר שלא
נפח ממנו אלא ננשימה כדרך המחמם
ננשימתו את ידיו דלון זה ליצוי כלל:
מלאכה מחשבת. נתקיימה מחשבתו
דניחא ליה ברוח מסייעתו: בותנ' או
עפר. לחכה נירו ונתקלקל:
גמ' דשכיח אש גנייהו. אין בני
אלס מזהרין בהן דלכך עומדין
הלכך איכא למימר זה פשע: אלס
גדיש נוי. דליכא למימר אנוס היה:
ונל"ן. פלוגתא דרבי יהודה בזהאי
פירקא (ד' ס"א): כל בעלי קומה.
אף בעלי חיים ואילנות: נירו.
חרישה שלא מורע. סכסוך שייך
לחזנים לחכה בשאר דברים: הוה
אמינא מה ששדע. תצוה קאמר
קרא ולא קרקע ממנו להכי כתב
קמה דהילך דהשתא אחרני שדה
לגופה של קרקע: הכי גרסינן
כולי האי נמי לאין דומין. כלומר
להכל חסודים הלדיקים שקודמים
לפורענות: טיפוסא הוא. שלא ירלו
נרעה העמידה לכל דכתיב כו':
כי

(א) [נ"י כ"ו, ט] (ב) [נ"י כ"ו, ט]
כ"ה יג: מנינה: כ' סנהדרין
ס: כ"ה יג: מנינה: כ' סנהדרין
י"ג: (א) [נ"י כ"ו, ט] (ב) [נ"י כ"ו, ט]
ס"א: (ד) [נ"י כ"ו, ט] (ה) [נ"י כ"ו, ט]
סמך, (א) [נ"י כ"ו, ט] (ב) [נ"י כ"ו, ט]
(א) [נ"י כ"ו, ט] (ב) [נ"י כ"ו, ט]
(א) [נ"י כ"ו, ט] (ב) [נ"י כ"ו, ט]

תורה אור השלם

1. וקרא מלאך יי אלו
בלבת אש מותר להסנה
וקרא וקרא הסנה בער
באש ודסנה איננו אכל:
שמות ג ב
2. בורא ניב שפתיים
שלום שלום לך וקרא
ולקרב אמר יי
וקראתיו: ישעיהו יט יט
3. כי תצא אש ומצאה
קצים ונאכל גדיש או
הקמה או השדה שלם
ישלם המבעיר את
הבערה: שמות כב ה
4. ולקחם אגדת אזהב
ויטבלתם בדם אשר בסף
והדגעתם אל המשקוף
ואל שתי המזוזות מן
הדם אשר בסף ואתם
לא תצאו איש מפתח
ביתו עד בקר:
שמות יב כב
5. ואמרת לאדמת
ישראל בה אמר יי ונני
אלוף ודוצאתי ורבי
מחערה ודכרתי ממך
צדיק ורשע:
יחזקאל כ ח
6. הצדיק אבר ואין איש
שם על לב ואנשי חסד
אנאפים באין מבין כי
מפני קרעה נאסף
ישעיהו נא א
הצדיק:

גליון הש"ס

גמ' או מיבעי ליה לחלק.
עין חולין פו ע"פ מ"ס
ד"ה לחת ול"ע:

רבינו חננאל

סלחא או שראגא דההוא
ודאי מעשה דרדיה קא
גרמי וקיימא לן דהכי ואנן
על גב דריש לקיש
משמיה דחזקיה דהוא
רביה דר' יוחנן מלוג עליה
כיון דבהדיא לא אשכחן
פלוגתייהו לא דחנין לר'
יוחנן. [בא] אחד וניה
המנהב חייב מאן דתאני
לינבה לא מישתבש
דכתיב בלבת אש ומאן
דתאני ניבה לא משתבש
דכתי' בורא ניב ש[פתיים].
תרווייהו חדא טעמא
נינהו... [ובתה הרוח כולן
פטורין. ת"ר] ליבה
[ולבתה הרוח אם יש
בלבתו] כדי ללבותה
חייב ואם לאו פטור...
[בא דהו... פי' נוצא, עציס
יבשים, סלחא, עציס
קטנים, שרגא, נר, ר' יורא
אמר דצמרא צמורי. פי'
חממא חמומי שלא נשך
בשפתיו אלא פער פיו
ונשך מן הגרין ודחינו רוח
חם לפיכך אינו דומה
לוורה ורוח מסייעתו. פ"א
שלא היה מלבה בכל כחו
אלא מנשב ע"י האור,
ולביתו הרוח.

ליבה ולבתה הרוח אם יש בליביו כדי ללבות חייב ואם לאו
פטור. בשאין ברוח בפני עצמו כדי ללבות מיירי דלי
בשם זו כדי ללבות אפילו כשיש בליביו המלצה כדי ללבות למה
יתחייב דכלאו איהו נמי היה הולך ומזיק אלא ודאי בשאין ברוח
כדי ללבות מיירי ולכן כשיש בליביו
הכל דהוה ליה כמו זה יכול זה אינו
יכול דחשיב אינו יכול מסייע שאין זו
ממש צפרק המלניע (שבת ד' ג. וס"א)
ואם אין בליביו כדי ללבות אע"פ
שגם ברוח אין כדי ללבות פטור
דלא מייחייב משום אש אלא אם כן
עשה כל כך בפני עצמו בלא סיוע
הרוח או דבר אחר שיוכל להזיק
ברוח מנציח אחר גמר המעשה שלו
דכי משמע המבעיר את הצערה
שצפני עצמו עשה את הצערה שיוכל
להזיק ברוח מנציח ולכן כאן פטור
דכלאו ליצוי לא היתה יכולה להזיק
והליצוי דהיינו גמר עשייתה לא עשה
המלצה בפני עצמו ופרקן אמאי פטור
ליהוי כשעושה הליצוי ע"י סיוע הרוח
כאילו עשה בפני עצמו כמו לענין
שבת דחשיב זורה ורוח מסייעתו
כעושה בפני עצמו ומשני אב"י הכא
במאי עסקין כגון שליח מצד אחד
שבענין זה אין דרך הרוח לסייעו
ולכן יי מתרמי נסמטיע בליצוי
הרוח פטור דלא הוה ליה לאסוקי
אדעתיה שיטטרף ליצוי הרוח עם
ליצוי דלא שכיט שיטטרפו ולא הו"ל
להזכר בכך יותר מברוח שאין מנציח
כך פרי"ו ועוד יש לפרש כגון שליח
מצד אחד שאין בליביו ללבות כל
המדורה ולא ברוח אלא זד אחד
דמדורה ליה הוה ולד אחר ליה
הרוח ואם לא היתה המדורה מתלצה
כי אם מצד אחד היה הולך וכזה
מחמת שהוא מועט ומחמת שהאש
מתחברות יחד מתגדלת האש ומזקת
ולא דמי השתא לזורה ורוח מסייעתו
דמה שליח לא סייע הרוח כלום:
רבא אמר בגין שליח ברוח מצויה
ולביתת הרוח ברוח שאין
מצויה. וה"פ אם יש בליביו כדי
ללבות עם רוח מנציח חייב דחשיב
כאילו עושה הכל בפני עצמו ואם
לאו שאין בליביו צדיק רוח מנציח
כדי ללבות אלא ע"י רוח שאין מנציח
ססייעתו נעשה המלצה פטור דברוח
שאינה מנציח לא הוה ליה לאסוקי
אדעתיה: רבי יורא אמר כגון
דצמרה צמורי. לא נפח צמור כעין
נשיצת הרוח אלא חוס הצל פיו
הוציא על האור ללבותו והכי קאמר

HebrewBooks.org © Mazaan Publishers. No commercial use allowed.

סלחא שרגא דההוא ודאי מעשה דרדיה גרמו:
שלא ביד פקח הפקח חייב וכו': אמר ר"ג
בר יצחק מאן דתני ליבה לא משתבש ומאן
דתני ניבה לא משתבש מאן דתני ליבה לא
משתבש דכתיב 'בלבת אש ומאן דתני
ניבה לא משתבש דכתיב 'בורא ניב שפתיים:
לבתה הרוח כולן פטורין: ת"ר 'ליבה ולבתה
הרוח אם יש בליביו כדי ללבות חייב ואם
לאו פטור אמאי ליהוי ^(ב) כוורה ורוח מסייעתו
אמר אב"י הכא במאי עסקין כגון שליח
מצד אחד ולבתו הרוח מצד אחר ברא אמר
כגון שליח ברוח מצויה ולבתו הרוח ברוח
שאינה מצויה ר' יורא אמר כגון דצמרה
צמורי רב אשי אמר כ"י אמרינן זורה
ורוח מסייעתו ה"מ לענין שבת ^(ג) דמלאכת
מחשבת אסרה תורה אבל הכא גרמא
בעלמא הוא וגרמא בנזקין פטור: בותנ' י'
השולח את הבערה ואכלה עצים או אבנים
או עפר חייב שנאמר ^(ד) כי תצא אש ומצאה
קוצים ונאכל גדיש או הקמה או השדה שלם
ישלם המבעיר את הבערה: גמ' אמר רבא
למה לי דכתב רחמנא קוצים גדיש קמה
ושדה צריכי דאי כתב רחמנא קוצים ה"א
קוצים הוא דחייב רחמנא משום דשכיח אש
גביהו ושכיח דפשע אבל גדיש דלא שכיח
אש גביהו ולא שכיח דפשע אימא לא ואי

כתב רחמנא גדיש הוה אמינא גדיש חייב רחמנא משום דהפסד מרובה הוא
אבל קוצים דהפסד מועט אימא לא קמה למה לי מה קמה בגלוי אף כל
בגלוי ולר' יהודה ^(ה) דמחייב אנוקי שמון באש קמה למה לי לרבות כל בעלי
קומה ורבנן לרבות כל בעלי קומה מנא להו נפקא להו מאו הקמה ורבי
יהודה * או מיבעי ליה לחלק ורבנן לחלק מנא להו נפקא להו מאו השדה
ורבי יהודה ^(ו) אידי דכתב רחמנא או הקמה כתב או השדה שדה למה לי
לאותוי ילחכה נירו וסכסכה אבניו ולכתוב רחמנא שדה ולא בעי הנך
צריכא דאי כתב רחמנא שדה הוה אמינא מה שבשדה אין מידי אחרינא לא
קמ"ל אר"י בר נחמני א"ר יונתן אין פורענות באה לעולם אלא בזמן שהרשעים
בעולם ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר כי תצא אש ומצאה
קוצים אימתי אש יוצאה בזמן שקוצים מצוין לה ואינה מתחלת אלא מן
הצדיקים תחלה שנאמר ונאכל גדיש ואכל גדיש לא נאמר אלא ונאכל
גדיש שנאכל גדיש כבר: תאני רב יוסף מאי דכתיב 'ואתם לא תצאו
איש מפתח ביתו עד בקר כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים
לרשעים ולא עוד אלא שמתחיל מן הצדיקים תחלה שנאמר ^(ז) והכרתיו ממך
צדיק ורשע כבי רב יוסף כולי האי נמי לאין דומין א"ל אב"י טיבותא
הוא לגביהו דכתיב ^(ח) כי מפני הרעה נאסף הצדיק אמר רב יהודה אמר רב
לעולם

אם יש בליביו בפני עצמו כדי ללבות חייב ואם לאו פטור אע"פ שצפני הרוח מלצה דלא הוה ליה לאסוקי אדעתיה שחטטרף
נשיצת הרוח לזימור שלו ויסתיע על ידה ללבות דלא שכיט שחטטרף נשיצת הרוח עם הזימור חס והרוח קר:
זה אע"פ ששניה מצד אחד כי הזימור חס והרוח קר:

רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו הני מילי דענין שבת דמלאכת מחשבת מחשבת
המסייעתו הוי מלאכת מחשבת ולהכי חייב בגרמת זרייה זו אבל עושה מעשה של זרייה בפני עצמו לא אקרי ^(א) (זורה) לכן
הכל לא מקרי מצעיר אלא גורם והתורה לא חייבה אלא מצעיר ולא הגורם ^(ב) (אלא) הצערה ע"י רוח המסייעתו ולהכי חשיבה הא גרמא
לענין האש ככל שאר גרמות דק"ל גרמא בנזקין פטור ומר בר רב אשי דפריך גבי רקתא בלא יחפור (ב"ב דף כו. וס"א) מאי שנא
מזורה ורוח מסייעתו מני סבר כרז אשי דהכל דהתם לענין חיוב הרחקה חשיב גירי דליה ולריך להרחיק ואפי' ^(ג) (ר' יוסי כמו הרחקה
סולס מהשוכן חשיב גירי דליה לענין הרחקה אע"ג דלא חשיב ליה התם אלא גרמא דפטור מתשלומין מ"מ אסור ולריך להרחיק וגן
היוצא מתחת הפטיש דחשיב מזיק משום דניחא ליה דחיל ומכה בכם כל כך שאחר גמר כמו ח"ק ברוח מנציח אלא משני בלא יחפור
ולא רזה להעמיד שמכה כל כך בכם עד שמוזיק בכם אדם לצדו בלא רוח דאם כן לא הוה מני לה גבי נזקין דלא חשיב אלא גבי נזקין דאדם:
והכא גרמא בנזקין. מתוך כך נראה דאם שנים הביאו עץ אחד ואור וליצוי שניהם ואין בכל אחד כדי ללבות פטור ומימיה דאם:
לרבות כ' בע"י קומה. בקונטרס פירש כל ב"ח אלס בירושלמי משמע דמנציח אילנות וכל דבר המחזור והכי איתא התם אי מה
הגדיש מיוחד שהוא תלוש מן הקרקע אף כל שהוא תלוש מן הקרקע ח"ל או הקמה: